Kihelkonna suuruse tõttu pole arstid, kes elavad Jõgeva alevis, igal pool hõlpsasti kättesaadavad, ja sellepärast tarvitatakse veel rohkesti koduseid ravitsemisviise ja abinõusid. Paduveres oli hiljuti küla-arst „Paduvere Mart", kes pani inimesil ja loomadel liikmeid paigale ja andis muud abi (1923. a. surnud).

Ajalugu. Laiuse nime all (keskajal Laeghis, Laiiges, Laiighis, Lagges, Leyges jne. kirjutatud) tuntakse keskajal Laiuse lossi (1406. a. leiame tänini avalikuks saanud dokumentides seda nime esimest korda ühes kirjas, mis antud *„to Laeghis up dem slote"),* kuna kihelkonda Vomel, Voymel, Vemel, Vemela, isegi Voymal ja Vaimel nimetatakse ja kirjutatakse. Need nimed on eesti keeles vististi Laissoo, Lagesoo ja Voomala ehk Voomela (Võhmala) olnud, viimane kõrgemat maad

E. Witoff'i foto.

73. joon. Kitse talu saun. Talu asub Endla järve taga.

soo keskel tähendades. Rootsi ajast peale kannab kihelkond praegust nime (kirjutatakse saksa keeles Lays, Laysz ja 1680. a. peale Lais). Praeguse Laiuse kihelkonna asutamise aeg on tundmata. Tõenäitlikuks võib pidada, et ristiusk siia on toodud sõja- ja ristimiskäikudel, mis iseäranis 1212. ja 1220. aastal Vaiga ja Mõhe (Mocha) maale ulatusid ja nende vahel asuvaid külasid puudutasid. *Liber Census Daniae* nimetab juba praegu Laiuse kihelkonda kuuluvat Villakvere küla (Viliacaveri), mis tol ajal Katkuküla, s. o. praeguse Simuna kihelkonna järele oli. Juba 1319. a. räägitakse Vemela kogudusest; kindlamaid teateid kiriku kohta saame aga alles 1423. aastast, mil praegune kivikirik valmis on saanud. Laiuse loss on nähtavasti juba 1406. aastal olemas, ehk küll traditsionaalseks on saanud lossi ehituse-